

Het IOP en OPP optimaal benutten

Het praktijkonderwijs staat voor (individueel) maatwerk. Belangrijke onderleggers hierbij zijn het individueel ontwikkelplan (IOP) en het ontwikkelingsperspectief (OPP).

Het IOP is het persoonlijk onderwijsarrangement van de leerling. Op basis van individuele coachgesprekken worden met de leerling leerdoelen opgesteld en vastgelegd in een IOP. Zo gaat de school met de leerling op zoek naar de antwoorden op de drie kernvragen: 'wie ben ik, wat wil ik en wat kan ik?' Eigenaarschap, intrinsieke motivatie en zelfregie zijn de onderliggende kernwaarden van deze aanpak.

In het OPP leggen scholen de ononderbroken ontwikkeling van leerlingen vast, zijn doelen gekoppeld aan de uitstroomrichting en worden de stimulerende en belemmerende factoren benoemd.

Uit het onlangs uitgevoerde onderzoek van de Radboud Universiteit (Visie van mentoren op het IOP, 2018) en ook tijdens bijeenkomsten met scholen voor praktijkonderwijs krijgen we regelmatig terug dat het IOP onvoldoende 'leeft'. Met andere woorden, op diverse scholen is het IOP een papieren instrument geworden wat nauwelijks door de leerling en door docenten op de werkvloer gebruikt wordt. De leerling weet de persoonlijke leerdoelen niet te verwoorden.

Vaak zien we daarbij dat het IOP en OPP verweven zijn tot een groot administratief document waarbij beide instrumenten niet op hun kracht benut worden: het IOP als een compact en overzichtelijk persoonlijk leerplan van de leerling en het OPP waarin de school en de mentor de ononderbroken leerontwikkeling van leerlingen volgt.

Dat vraagt om een update van het IOP en OPP! Veel scholen voor praktijkonderwijs willen het IOP verder ontwikkelen in de school. Daarbij worden de volgende ondersteuningsvragen aangegeven, hier gegroepeerd rondom 7 thema's:

1. Visie en ambitie

Vraagstelling: hoe zorgen we binnen onze school voor een eenduidige visie op (en gebruik van) het IOP?

Het functioneren van het IOP in de school werkt alleen als we met elkaar scherp hebben wat onze visie is op het IOP en wat we met elkaar willen bereiken met dit instrument. Het IOP is het middel, het doel is het ontwikkelen van zelfbewuste leerlingen en medewerkers voor morgen.

2. Het IOP versus het OPP

Vraagstelling: wat dient in het IOP te staan? En wat dient in het OPP te staan? Hoe voorkomen we overlap en hoe zorgen we ervoor dat het IOP een document van de leerling is?

Het OPP (ontwikkelingsperspectief) is het door de overheid verplichte ontwikkelplan om doelgericht toe te werken naar het gewenste uitstroomperspectief van elke leerling. Het IOP is het instrument van en met de leerling. Hoe zorgen we er voor dat het niet dubbelt, het werkbaar blijft in de praktijk én dat de leerling eigenaar is en blijft van zijn leerdoelen?

3. Doelen: vakspecifiek en/of vakoverstijgend

Vraagstelling: werken we vanuit het IOP aan vakspecifieke en/of vakoverstijgende doelen? Wat past bij onze werkwijze?

Hier gaat het om de mate waarin de leerling ruimte en zeggenschap heeft over zijn persoonlijk onderwijsarrangement. Het is de mate waarin we ruimte bieden aan een persoonlijk curriculum. Dat kan gaan over vakoverstijgende leerdoelen en/of (delen van) vakspecifieke doelen.

4. Organisatie en structuur in de school

Vraagstelling: hoe organiseren we het werken met persoonlijke leerdoelen in de structuur van de school op individueel docentniveau, in het samenwerken op teamniveau en als school in de samenwerking met externe partners (o.a. stagebedrijven)?

De kernvraag gaat over de coaching en begeleiding van elke individuele leerling op zijn persoonlijke leerdoelen door alle betrokkenen in en buiten de school.

5 Organiseren van zelfsturing

Vraagstelling: hoe zorgen we er voor dat de leerling na het verlaten van de school zelfstandig en autonoom eigen keuzes kan maken?

Het IOP is hét middel om leerlingen verantwoordelijk te maken voor zijn leerdoelen en voor het maken van bewuste keuzes in zijn loopbaan. Dat vraagt specifieke coaching en begeleiding op het organiseren van zelfregie door de leerling.

6. Coachgesprekken / LOB-gesprekken

Vraagstelling: maken we in onze school goed gebruik van het middel coaching / LOB? En zijn we in staat de leerling zijn/haar eigen doelen te laten formuleren?

Leerlingen eigenaar maken van zijn ontwikkeling start en eindigt met het in gesprek zijn mét de leerling. Het 'up to date' houden van coachvaardigheden van mentoren en docenten is hier een vereiste. De koppeling met loopbaancompetenties geeft een verdieping aan de coachvaardigheden.

7. Doelgericht onderwijs

Vraagstelling: Hoe kunnen we doelgericht onderwijs organiseren als elke leerling individuele leerdoelen heeft?

Handelingsgericht- en opbrengstgericht werken in de school vraagt om doelgerichte instructie, doelgerichte begeleiding en doelgerichte feedback op het leren van de leerling. Bij persoonlijke leerdoelen vraagt dit om specifieke didactische en pedagogische vaardigheden van de docent.

Deze 7 thema's bieden de mogelijkheid om het IOP om te zetten naar een 'levend document / instrument' van en door de leerling gebruikt. En een OPP waarin de mentor de vorderingen van leerlingen actief volgt en bewaakt.

Meer weten over de mogelijkheden hiervan voor uw school: neem dan contact op met Dennis Heijns: dennis@oqadvies.nl of 06-18909980.